

de Granadaat

maandblad   september 1949 - no. 10

4^e BAT. GARDE REG. GRENADIERS

BROODBAKKERIJ
&
RESTAURANT

„ORION”

→ KEDIRI
Het bekendste adres
ter plaatse

Mineraalwaterfabriek

„Apollo”

LIMONADE

ORANGE CRUSH

SODA WATER

SOERABAIA - TEL. Z. 3342

9

Foto van het aquarel van een gedeelte van

de paleistuin „Huis ten Bosch” met de zonnenuijzer, zoals Hare Majesteit de Koningin en de Prins der Nederlanden werd aangeboden door een deputatie van de Garde regimenten, Deze foto mochten wij ontvangen van de Luitenant Kolonel R.A. van Holthoon, Cdt. Garde Regiment

oe QRamat

MAANDBLAD VOOR HET 4E BATALJON GRENADIERS
SEPTEMBER 1949 No. 10

INHOUD:	Uit ons Bataljon	Kapt. Mr. J. Dykgraaf	179
	Van Thuis	Lt. H.J.Q. Pijpers	180
	De man die bijna ter Kerke ging	Veldprediker	181
	Sport	Lt. J.F.H. Noordhoff	182-183
	Eb en Vloed		184-185
	Woordkunst	Sergt. L. M. H. Aalders	186
	Welzijnsverzorging	Lt. R.J. Watjer	187
	Vragen rubriek	Maj. P. Bakker	188
	Sociale Dienst	Lt. R.J. Watjer	189
	De Componist	S.M.A.-S.J.D. Kieft	190
	G. Dpi.	Gren. I. M. Dekker	191
	Grenadiers op Historische bodem	Wmr. H. J. t' Horst	192
	Bridge	Lt. A. S. Mullender	193
	Schaak	Lt. A. A. Hagenaars	194
	Even Lachen		195
	Kruiswoordraadsel		196

Kort voor ons vertrek was het 4e. Bataljon in Amersfoort getuige van de wederuitreiking van het oude Regiments-vaandel. Een afbeelding van dit vaandel, het symbool van de bestendigheid van het Regiment en de eenheid van allen die daar onder zijn geschaard, kunnen we vinden op de eerste bladzijde van aflevering zeven van „De Granaat”. En op het vaandel lezen we de woorden „Tiendaagse Veldtocht 1831”, een teken van Koninklijke erkentelijkheid en waardering voor hetgeen door de Grenadiers bij deze veldtocht is gepresteerd. Sinds kort staan deze woorden in het vaandel niet meer alleen. Want nu zijn daaraan toegevoegd de woorden

„Ypenburg 1940” en
„Ockenburg 1940”.

Bij Haar Besluit van 13 Juli 1949, No. 42 heeft het Hare Majesteit de Koningin behaagd, goed te vinden, dat deze woorden aan het vaandel van het Garde-Regiment Grenadiers worden toegevoegd, omdat delen van het Regiment, nadat Duitse valschermtroepen bij verrassing op 10 Mei 1940 het vliegpark Ypenburg en het hulpvliegveld Ockenburg hadden overmeesterd, een belangrijk aandeel hebben gehad in de herovering van dit vliegpark en vliegveld.

Een beschrijving der verrichtingen van de Grenadiers op Ypenburg en Ockenburg kunnen we naslaan in het geschiedkundig overzicht van de Regimentscommandant in aflevering zeven van de Granaat.

Met gulle hand werd er bij de laatste uitbetaling bijgedragen voor de oprichting van een monument voor gevallen Grenadiers en Jagers in Den Haag. In 1950 zal dit gedenkteken worden geplaatst aan de Hofweg te Den Haag op Het gazon voor het gebouw van de Tweede Kamer.

De oorspronkelijke plannen voor dit monument dateren al van de zomer van 1940, toen men daarmee de nagedachtenis van de gevallen in de Mei-dagen wilde eren. Destijds moesten echter de plannen gestaakt worden en reeds bijeengebrachte gelden doken gedurende de bezetting onder. Toen na de bevrijding het oude plan weer opgevat kon worden is door onze Regiments-Commandant aan het Comité van oprichting voorgesteld met dit gedenkteken ook de Grenadiers en Jagers die in Indonesië gevallen zijn te eren,

Aldus is besloten zodat het nu bestemd is ter ere van alle Grenadiers en Jagers, die tijdens en na de oorlog bij de verdediging van het Rijksgebied vielen, o.a. in Indonesië en in de illegaliteit. In het inschrift van het monument zal dit tot uitdrukking gebracht worden. Op het eigenlijke monument zullen geen namen worden vermeld. Wel zal in het museum van de Grenadiers en Jagers achter de maquette een lijst van namen van alle gesneuvelden worden geplaatst.

Velen van ons zullen af en toe nog wel eens terugdenken aan Overste Wierda, die we sinds de laatste dag, na zijn noodlottig auto-ongeval, van het vorige jaar moeterr missen. Zoals te verwachten leeft de Overste steeds vol belangstelling met ons Bataljon mee. Geheel hersteld is de Overste nog niet. Maandenlang is hij onder behandeling geweest in het Militaire Hospitaal Oog en Al in Utrecht, terwijl de genezing van zijn beenverwonding ernstig belemmerd werd door een aanval van gevaarlijke geelzucht, die vijf weken duurde. Sinds 15 Augustus verblijft hij in het Militair Herstelingsoord „Aardenburg” bij Doorn, een prachtige, buiten in de bossen gedegen, inrichting.

Nu loopt en fietst hij alweer aardig goed en heeft zijn eerste militaire marsje met een licht hindernisbaantje tot slot al achter de rug.

Om hem heen heeft hij de oude bekenden van ons Bataljon, die ook nog herstellende zijn, Sergt. MOS, Sergt. DE BOER en Grenadier MOSTERD. Laten we hopen, dat zij allen de laatste fase van hun herstel spoedig doorlopen hebben. Tot slot moeten we nog even stilstaan bij de personalia van ons eigen Bataljon. Voor repatriëring om gezondheidsredenen verlieten ons Gren. Ekl. P. KULSEN en Gren. W. BERTRAM. Gelukkigen, die mochten repatriëren om tegaan studeren waren Elt. A.A. Opstelten, Elt. H.J.M. NELISSEN en Elt. C. HUBRECHT en de sergeanten J.L. BECKER, B. van AARTSEN en A. v.d. HOEVEN. De Elt. C.J. LITH verliet ons om met de lichte 1949 nogmaals naar Indonesië uit te komen.

Waar plaatsen openvallen iligt een kans voor anderen, zodat we met hun bevordering tot sergeant-majoor moeten gelukwensen de sergeanten J.K. VAN DUYN en G.M. HEKELAAR.

En we mogen aan het eind niet vergeten op te merken, dat het bataljon weer twee Majoors rijker is nl. Majoor A. VAN OOOY, Cdt. van 3-4RGr. en Majoor-aalmoezenier F.J. BIJLOOS. Ook voor deze promoties de welgemeende felicitaties van het Bataljon.

Sportvrienden.

In nummer 5 van „De Granaat” richtte ik een uitnodiging tot de lezers om eventuele sportcracks onder hun kennissen of andere grootheden op enigerlei gebied een bijdrage te vragen voor ons maandblad.

Grenadier le klas P. de R. gaf hieraan gehoor en stuurde ‘ een briefje aan’ de nationale schaatskampioen Kees Broekman.

Dezer dagen mocht hij het volgende sympathieke antwoord ontvangen dat wij hier gaarne publiceren:

„ Sportvriend,

Beter laat dan nooit zul je misschien wel denken en zo is het ook inderdaad. Maar daar ik zeer veel te doen heb, komt er van schrijven niet zo veel.

Maar ik vind het toch leuk ook eens iets gehoord te hebben van onze jongens in Indonesië.

Van schaatsen komt daar natuurlijk niet veel, maar er wordt toch zeker wel aan sport gedaan zoals: voetballen en dergelijke? Alleen zal de hitte wel erg hinderlijk zijn als jullie eens een fijn partijtje willen trappen.

Mijn seizoen staat zo zoetjes aan ook weer voor de deur en de 14e September vertrek ik per fiets naar Noorwegen een afstand van ongeveer 2000 KM., hetgeen natuurlijk meteen een flinke training is.

Eind October begint dan de eigenlijk „IJS” training, welke duurt tot Januari, waarna de kampioenschapswedstrijden in Zweden en Finland plaats vinden. Daarna, als het tenminste wil vriezen, ook de Nederlandse kampioenschappen nog, maar dat zal wel niet, want de winters zijn hier de laatste jaren erg slap.

Roken en drinken is er vanzelf sprekend niet bij, dan kun je beter uitscheiden met schaatsen. Vooral roken is zeer slecht en werkt nadelig op je uithoudingsvermogen, terwijl ook het wedstrijdmoreel er door geschaad wordt.

Maar laat ik je niet te veel vermoeien met dergelijke dingsn. Ik vind het aardig dat je me geschreven hebt en wens je wederzijds veel succes bij je moeilijke werk en een spoedige behouden thuiskomst voor jezelf en alle Hollandse jongens in de tropen, hetgeen, de toestand in ogenschouw nemend, mij meer waard is dan een wereldkampioenschap of een nieuw record”.

w. g. Kees Broekman.

Bij het verschijnen van deze granaat heeft Kees Broekman er al heel wat kilometertjes afgepeddeld. Wij zullen hem nauwkeurig volgen bij zijn tocht en wensen hem toe dat het een zegetocht moge worden.

De foto, welke aan het schrijven werd toegevoegd zullen we in een der volgende nummers plaatsen, wanneer er nieuwe lauweren te vermelden vallen van onze nationale schaatskampioen.

Veel succes Kees Broekman en hartelijke dank voor je vriendelijke woorden.

SEPTEMBER: HERFSTMAAND.

„Eind goed, al goed” heeft de Zomer gedacht en alvorens de algehele soevereiniteit over te dragen aan de Herfst, heeft hij eerst nog even gezorgd voor een korte maar hevige hittegolf, die zijn hoogtepunt bereikte op 5 September met' een temperatuur van 32° Celsius.

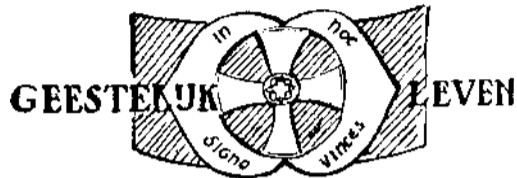
Er was inderdaad iets goed te maken! Na enige warme dagen in de Meimaand is het een koud voorjaar en een koude Zomer geweest.

Op 11 Juni werd inderdaad weer een 100- jarig record geboekt, het was toen 12° Celsius, laagste temperatuur, die sinds mensenheugenis voor deze maand werd genoteerd. Ook de boeren zijn niet tevreden en klagen over de grote droogte, die er in Nederland heerst.

De gemiddelde neerslag over de laatste 100 jaar bedraagt 85 mm., terwijl voor de periode Augustus 1948 tot Augustus 1949 een neerslag werd geconstateerd van 45 mm., iets meer dan de helft van het gemiddelde dus.

Nu gaan we langzamerhand naar de Winter. De bladeren der bomen zullen bruin en rood worden en dan bij de eerste Novemberstormen in massa naar beneden waaien.

Wat kun je gezellig wandelen in de avondschemering over de met bladeren bedekte bospaadjes. Met aan je arm een wandelstok of zo! 1950, Grenadiers! Dan zal het weer herfst zijn en wederom zullen de bladeren van de bomen vallen, maar dan..... zal ook het 4e Bataljon Grenadiers wandelen in de avondschemering, onder de milde stralen van het maantje bij het zachte geritsel van de vallende bladeren met een „wandelstok” of zo” aan de arm.

„De man, die bijna ter kerke ging”.

Het overkomt je als geestelijk verzorger een enkele keer, dat iemand tegen je zegt: „Vanmorgen was ik bijna weer eens in de kerk geweest, pater!” of wel: „Nou dominee, het had niet veel gescheeld of ik was gisteren eens naar U komen luisteren!” En meestal klinkt dat dan nogal zelfverzekerd, alsof hij zeggen wil: „Gelukkig, dat ik er nog voor gespaard ben gebleven”.

Wonderlijk type mens is dit! Niet onsympathiek, Spontaan. Openhartig. Je hebt er eerder vat op dan op de binnenvetters. Je weet, wat je aan zulke mensen hebt, althans

wanneer het niet al te diep gaat.

Toch, een vreemde mentaliteit, als iemand tegen je zegt: „Ik was vandaag bijna in de kerk gekomen”. Stel je eens voor, dat zo iemand zei: „Ik was vandaag bijna naar de S.M.A. gegaan, om m'n geld te halen”.

Of dat een pas getrouwde echtgenoot zou zeggen: „Ik had mijn vrouw bijna een zoen gegeven vanmorgen”.

Dit is wel duidelijk: consequent zijn deze „bijna-mensen” allesbehalve. En het beroerde is: de Kerk is er altijd de dupe van. Denk je eens in, dat a\ deze mensen wèl in de kerk kwamen. Wat zouden we ruimte te kort komen!

De man, „die bijna ter kerke ging”, is altijd een man met goede voornemens. Ongetwijfeld. Hij staat een stap dicht bij het Koninkrijk Gods dan degene, die vergeet, dat het Zondag is. Maar hij lijkt enigszins op dien jongeman, van wien de Bijbel vertelt, dat hij op een dag naar Jezus toe gaat en Hem vraagt, wat hij doen moet om in de hemel te komen.

Het is hem ernst. Maar op het horen van de voorwaarde: „Verkoop al wat ge hebt en volg Mij”, gaat hij teleurgesteld weg. Bijna had hij besloten, om Jezus te volgen, maar, zo staat er: „hij bezat veile goederen”. Deze

jongeman weigert een voornemen om te zetten in een daad. En hier ligt nu de kern van de zaak. Al deze „bijna-mensen” zijn vol goede voornemens, maar ze laten na, die in daden om te zetten. Soms is het overmacht en kunnen ze niet.

Soms dénken ze dat het overmacht is, en willen ze niet. En dan hoor je al gauw, als ware het een geldige verontschuldiging: „Ik had het nog bijna gedaan”. Je zou wel \ eens wensen, dat ze beseften hoe zij zich op deze manier bloot stellen aan een weigering van Gods kant, om Zijn voornemen met hén om te zetten in een daad. Want ook Hij Zou wel eens kunnen zeggen: „Ik had je bijna toegelaten tot Mijn Koninkrijk”.

Toch kan ik mij over 't algemeen niet onttrekken aan de indruk: deze mensen zijn niet zoails ze zich voordoen. Die zelfverzekerdheid aan de buitenkant is maar schijn, camouflage. Diep binnen in hen leeft wel degelijk de onrust over een leven, dat onaf is. Ze zijn zich innerlijk heel wel bewust van hun onmacht, om op het critieke moment een voornemen om te zetten in een daad. Het zou me niet verwonderen, als velen op zichzelf zouden kunnen toepassen wat onlangs zo treffend in „Wapenbroeders” stond: „God, in mijn leven is er eigenlijk geen plaats voor U. Er zijn honderd andere dingen, die me meer bezig houden en me meer opleveren. Ik zeg maar eerlijk. God, hoe het erbij staat. Het is anders geweest toen ik nog jong was, maar ais ik nu nog bid, is het vaak uit sleur en zonder veel inhoud. Vroeg of laat zal ook dit misschien achterwege blijven, en dan zijt Ge helemaal een vreemde voor me geworden.

God, het is zo'n toer om U in mijn soldatenleven vast te houden”.

Is dit niet ten voeten uit „de man, die bijna ter kerke ging”?

Maar is het tegelijkertijd niet de man, die in de tropen bijna ten onder ging? Nog één stap en hij is los van alles, van zijn beginselen, zijn opvoeding, zijn geweten, ja los van God. Doch bijna is niet helemaal, nog uang niet! Er is altijd een weg terug, een mogelijkheid om opnieuw te beginnen, met een schone lei. Zeker van Gods kant gezien.

W.D.

SPORT.

Als militair zijnde, is men nu eenmaal -gebonden aan de omstandigheden, zo ook Grenadiers. Maanden achtereen lag de klemtoon op het woord „patrouille” en nog eens „patrouille”, en niet dat men nu op zijn lauweren kan gaan rusten, integendeel, maar toch — een zekere ontspanning is merkbaar, dus gaan we de ogen weer op sport richten. Al enkele maanden is te Kediri de L.V.O. competitie aan de gang, waarin uitkomen 3 elftallen resp. in de 1e klasse: le Compagnie en Restanten (Staf, Ost. en eventuele anderen), en in de 2e klasse Restanten II. Deze drie elftallen weren zich niet onverdienstelijk, en Restanten II staat zelfs bovenaan. Verder wordt op diverse posten aan voetbal gedaan o.a. te Paré met een zeer behoorlijk terrein.

Te Kediri had genoemde ' L.V.O. voor de dagen 28, 29, 30 en 31 Augustus een tournoi uitgeschreven onder de naam „Kampioenschap Kediri”, terwijl „De Vrije Pers” als aanmoediging een beker beschikbaar had gesteld.

Die beker staat nu bij de Grenadiers, echter diep het niet zo gemakkelijk als men had gerekend. Grenadiers moesten uitkomen met één elftal, samengesteld uit spelers die in de normale competitie uitkomen. Dit was echter toch bijna het Bat. elftal. Het was een afval tournoi en de Grenadiers waren bijzonder ongelukkig met loten om één van de sterkste elftallen als eerste tegenstander te krijgen nl. H.C.T.N.H., die zich had voorgenomen ons de voet dwars te zetten. Het werd een zeer spannende wedstrijd; het woord „fraai” blijft echter achterwege, zo ook het woord „sportief”, én vooral dit laatste viel ons tegen, temeer daar de Grenadiers altijd een zeer goede naam in Soerabaia hebben genoten. Zeker, de scheidsrechter sloeg de plank wel eens mis (in dit tournoi kwam dit wel meer tot uiting), maar om in bokshouding tegenover een tegenstander te gaan staan past niet, maatregelen hiertegen werden er dan ook door eigen commissie genomen, en de twee volgende wedstrijden verliepen in de beste verstandhouding.

De wedstrijd eindigde in een 1 — 0 overwinning door een strafschop cadeau van de scheidsrechter in de laatste minuut, wat vooral buiten de lijn het nodige stof deed opwaaien. De tweede wedstrijd ging tegen L.T.D. 719,* die het ons zeer moeilijk heeft gemaakt, en wij kwamen slechts met 5 — 3 als overwinnaar te voorschijn. L.T.D. verdiende een pluim voor zijn sportief optreden. Als laatste trad in het strijdperk het oude Brigade -elftal, welk elftal in een regelmatige wedstrijd met 2 — 0 werd verslagen. Zo waren de Grenadiers kampioen. Als toeschouwer heeft men kunnen zien, dat twee en een half jaar tropen met een dienst als de laatste maanden, niet in je kleren gaat zitten, en spelers die mistroostig zeiden: „Het gaat niet meer”, behoeven zich hier niet voor te schamen. Zij hebben hun krachten aan hun taak gegeven en wel zó, dat het nu mogelijk was deze wedstrijd te houden.

Hopelijk zijn de omstandigheden zo, dat er weer in Bataljonsverband gevoetbald kan worden, en dat — ja, we weten het, de Wel- zijnsverzorging heeft reeds zijn uiterste best gedaan — we onze oude rivalen Lemad nog eens op bezoek krijgen. (Wat vroeg U) waarom Lemad dan niet komt? Niet de schuld van Lemad — niet de schuld van Grenadiers — maar het is eenmaal als met de rest — voor dienst weten ze Kediri te vinden, maar, hemel, als er ontspanning bij te pas moet komen, dan leiden de wegen via een bocht terug op Soerabaia.

SPORTBEOEFENING IN MILITAIR VERBAND.

Wij sportbeoefenaren zonder veld en zonder voetbal kijken op naar het verre en goede Surabaia waar prachtige groene velden liggen, waar douches het natte zweet na een -wedstrijd van ons wegspoelen, waar betalend, juichend en gokkend publiek kijkt naar kleurige shirts en splinternieuwe voetballen, waar lonkende ogen vol bewondering naar onze prestaties kijken totdat ..... en zo kunnen we wel doorgaan.

Is dat echter de kern van de sport? Velen denken het en niet ten onrechte want wij zijn zo gemaakt door de geperfectioneerde methoden, door het willen opvoeren van de prestatie, tot kampioenen worden gekweekt die door mensen verafgoed kunnen worden en als mens dikwijls weinig waarde hebben.

En dan heeft de sport precies zijn doel gemist!

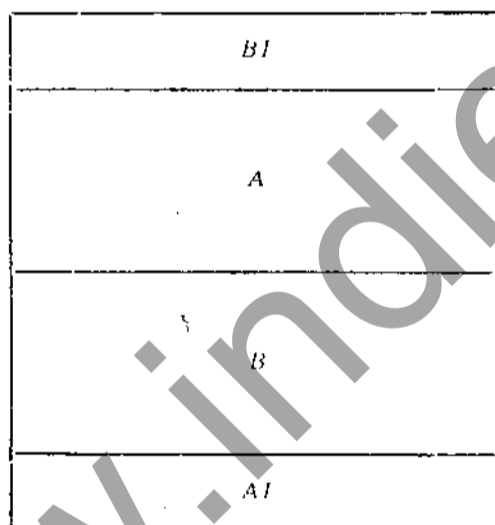

Want wat is de bedoeling? Naast het fit houden van ons lichaam, heeft de sport waarden die niet onderkend mogen worden, waarden die veel belangrijker zijn dan de in de aanhef van dit stukje bedoelde.

Zij moet kweken teamwork, persoonlijkheid, saamhorigheidsgevoel, sportiviteit en vreugde in ons dagelijks leven. En om dat te bereiken hebben wij geen prima sportvelden nodig en geen prachtig sportmaterieel en douches en publiek. Nee in de eerste plaats hebben we daar onszelf voor nodig en onze directe medemensen, onze medepersers van ons peloton en de vraag „Wat kunnen we nu doen?“ Als we die vraag serieus stellen en we willen er wat aan doen dan is dit altijd mogelijk.

I. Hebt U wel eens trefbal gespeeld? Dit is een spel dat je overal kunt doen en waar je een onbeperkt aantal mensen voor kunt gebruiken. Het geeft veel beweging, reactiesnelheid en plezier. Hier volgen de voornaamste regels.

A. Het veld. (afmetingen aan te passen aan de beschikbare ruimten).

B. Het spel.

I 2 partijen stellen zich op partij A en B ieder in hun eigen vak. Van partij A gaat 1 man staan in vak AI en van partij B 1 man in BI.

II Doel van het spel is met een bal (doet er niet toe of hij groot, zwaar of licht is, liefst groot) iemand van de tegenpartij te raken. Alleen de onderarmen en handen zijn vrij. De tegenstander mag dus afweren.

Zijn hele lichaam is trefvlak. Wordt hij geraakt dan wisselt hij van plaats met de man in AI of BI. Raakt dus iemand van Vak A iemand in Vak B, dan naar BI en de man uit BI komt terug in B. Dit ruilen mag maar EENMAAL plaats vinden. Worden er straks meer mensen uit B geraakt dan BI.

Samenspel. De spelers uit Vak A spelen samen met de spelers uit AI. De B spelers worden dus van 2 kanten belaagd.

De bal mag niet uit een ander vak worden gehaald.

De spelers mogen hun vak niet verlaten. Ziehier het spel trefbal. De grote van het veld wordt aangepast aan het aantal deelnemers. Het vak wat het eerst leeg is heeft verloren.

Uitbreiding. Aan de zijkanten van de velden A en B kunnen ook stroken als AI en BI worden aangebracht, zodat de spelers van 4 kanten kunnen worden belaagd. Hiervoor moet het veld groter worden gemaakt. Hierdoor worden dus grotere eisen gesteld aan het samenspel.

Opmerking: De spelers in vak B, waarop gemikt wordt, trachten natuurlijk de bal te onderscheppen met de handen, in eigen veld te houden en door samenspel met BI de spelers in vak A af te werpen. Snel reageren dus!

Met dit spel zijn zelfs competities mogelijk! Men stelle ploegen samen van ..... man (eigen verkiezing), een organisatie en gegarandeerd succes.!

II. Kastie. is een spel dat mits en met verstand gespeeld enorm spannend kan zijn.

Indien hiervoor belangstelling bestaat, schrijf M.L.O. Tempelstraat No. 30 S'baia en de regels komen in gewenste getalen. Benodigdheden een houten knuppel eventueel door M.L.O. verstrekt of zelf te maken van een stuk rondhout, een bal (rubber of tennis of iets wat op een bal lijkt) en een stuk terrein van 20 X 50 M.

En zo zijn er nog meerdere spelen die min of méér onbekend, veel vreugde kunnen scheppen, het aankijken volkomen waard zijn, snelheid, reactievermogen, beheersing en weinig techniek vergen, een minimum aan materieel eisen, en wat belangrijk is, doop praktisch alle militairen op hun posten beoefend kunnen worden.

Iedere pelotonscommandant kan deze spelen introduceren.

Interne competities per Bataljon, per Brigade etc. zijn mogelijk

Ik wil alleen maar zeggen. Men hoeft niet stil te zitten. Zoek de ontspanning zelf en de waarde van de sport is er niet minder om. Het doel wordt bereikt en daar gaat het om.

SPORT IN HET BATALJON

BATALJONS VOETBALCOMPETTIE INGEZET: OVERWINNINGEN VOOR DE STAF-, le-, OST CIE; 4e CIE STELT TELEUR.

De met spanning tegemoet geziene voetbalcompetitie zette op Zondag 19 September in met overwinningen voor de le Cie en de Staf Cie, resp. op de 4e Cie te Pare (3—5) en op de 3e Cie te Kertosono (0—2).

Een week later boekte de Ost Cie te Kediri een stevige 4—1 overwinning op de 4e Cie, die voorlopig wel in het hoekje schijnt te zitten waar de slagen vallen. Alhoewel de 2e Cie nog niet in het veld kwam, gaat het er wel naar uitzien dat speciaal de le Cie en de Ost Cie ernstige gegadigden voor de titel zullen worden, al dient toch rekening gehouden te worden met de mannen van Kapt. Drost.

De stand bijgewerkt tot 27 September 1949 luidt als volgt:

Staf Cie	1	1	—	2	2—0
Ost Cie	1	1—	—	2	4—1
le Cie	1	1—	—	2	5—3
2e Cie					
3e Cie	1	—	—	1	0—2
4e Cie	2	—	—	2	0—4

N

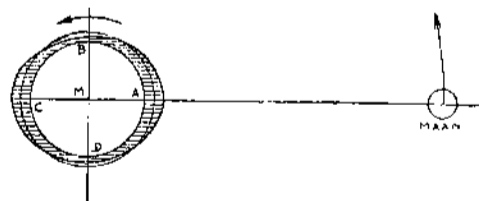
DE GETIJBEWEGING DER AARDE.

EB EN VLOED.

Wij, als Nederlanders met de zee vergroeid kennen allemaal het verschijnsel van het getij. Het hoger worden van de waterstand — vloed, en het teruglopen van het water — eb —. We zijn er misschien zo mee vertrouwd geraakt, dat we ons helemaal niet afvragen, hoe dat komt.

Om de oorzaak hiervan op te sporen moeten we een uitstapje gaan maken door het heelal. Eerst komen we de trouwe waker van de aarde, de maan tegen. Aarde en maan beïnvloeden elkaar. Deze onderlinge invloed noemen we aantrekkingskracht. Verder doordringend in het heelal ontmoeten we de planeten, waartoe de aarde zelf ook behoort. Al deze planeten wentelen om de zon, met de regelmaat van een uurwerk. Ze volgen precies hun baan zonder daarvan af te wijken. Dat is het gevolg van de aantrekkingskracht tussen de zon en de planeten onderling. Tenslotte vinden we na lange tijd nog de vaste sterren. Deze mogen we hier echter gerust verwaarlozen.

De aantrekkingskracht aarde — maan, en zon — aarde houden maan en aarde in hun baan. Maar deze krachten zijn ook de oorzaak van het getij. Opvallend hierbij is dat de maan de grootste invloed op het getij heeft. Deze invloed is tweemaal zo groot als die van de zon, ondanks het feit, dat de aantrekkingskracht van de zon ongeveer honderd en zeventig maal zo groot is als die van de maan. Het gaat hier echter niet om de totale kracht die uitgeoefend wordt, maar om het verschil in kracht, uitgeoefend op het middelpunt van de aarde en een punt op de aardoppervlakte. Door de kleinere afstand van de maan tot de aarde is de invloed van de maan het grootst.

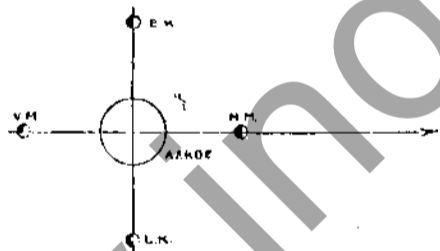
Figuur 1. De eb- en vloedbeweging der zee onder invloed van aantrekkende werking der maan.

Hieruit volgt, dat, in fig. 1. de aantrekking in A groter is als in M. Zou het aardoppervlak in zijn geheel uit een vaste onvervormbare stof bestaan, dan gebeurde er verder niets, in ieder geval zo weinig, dat het voor het blote oog niet waar te nemen zou zijn. Het aardoppervlak bestaat echter voor twee derde uit water. En water is een uiterst bewegelijke stof. En nu zien we de aantrekking van de maan in A verhoging van de waterstand veroorzaken. In C is de aantrekking kleiner als in M. met het gevolg, dat het water het wel geloofd en bij de aarde achterblijft tenopzichte van de maan. Hierdoor ontstaat in C de vloed. Bij B en D treedt gelijktijdig eb op.

Nu weten we dat de aarde om haar as draait, en wel een maal per 24 uur. Na verloop van 6 uur is dus A op B gekomen. Dus zes uur na de vloed zal A eb hebben.

12 Uur later weer vloed en 18 uur later weer eb. Intussen is echter de maan ook een stukje verder gegaan., zodat 24 uur nadat de aarde ging draaien, de stand van de aarde en maan niet dezelfde is ten opzichte van elkaar. Dat is ongeveer 50 minuten later het geval. Zodoende treedt de vloed iedere dag ongeveer 50 minuten later op.

Wat is nu de invloed van de zon op eb en vloed?

Figuur 2. De invloed der zon op de verhoging of verlagening der eb- en vloedstanden.

In figuur 2 zien we, dat terwijl de stand van zon en aarde gelijk blijft, de maan om de aarde wentelt. Tweemaal snijdt de maan de rechte lijn zon — aarde. Tweemaal staat ze er loodrecht op. In het eerste geval werken de aantrekking van maan en zon in dezelfde lijn, ofwel ze werken samen. Het resultaat is een sterkere vloed en een nog lagere eb. Er treedt springvloed op.

Ook wel springtij. In het tweede geval zullen de aantrekking van zon en maan elkaar tegenwerken. Hierdoor zal de vloed zwakker zijn, terwijl bij eb het water niet zo ver terugloopt.

Hoe groot het verschil tussen eb en vloed is, is nog afhankelijk, van verschillende factoren, o.a. de breedte van een plaats, de grootte van het wateroppervlak, heersende windrichting, en het feit, of het water opgestuwd wordt in een nauwe doorgang. De Middellandse zee met haar betrekkelijk klein oppervlak heeft slechts een verschil van 0,30 meter. De Franse West-kust, gelegen aan de Atlantische Oceaan met haar veel groter oppervlak, en overheersende westen wind, heeft een verschil van 10 — 11 meter. Onze Nederlandse kust kent hierbij vergeleken, niet zulke geweldige verschillen.

Gaat U het lijstje maar even na:

Vlissingen	3,74 meter
Hoek van Holland	1,62 „
Scheveningen	1,60
Katwijk	1,55 „
IJmuiden	1,61 „
Den Helder	1,19 „
Vlieland	1,65 „
Delfzijl	2,78 „

Hieruit blijkt, dat de plaatsen, die verder landinwaarts liggen, en waar het water in betrekkelijk enge geulen opgestuwd wordt, Vlissingen en Delfzijl een aanmerkelijk groter verschil hebben. De plaatsen langs de rechte kust hebben bijna hetzelfde verschil. Den Helder alleen heeft een verschil dat ongeveer 0,50 meter kleiner is.

De Vriendendienst

Solidariteit onder vrienden is een prachtige eigenschap, maar het moet niet te erg worden. Toen Jan op een avond om twaalf uur nog niet thuis was, telegrafeerde zyn vrouw naar vijf van zijn vrienden:

„Jan niet thuisgekomen! Blijft hij vannacht bij jou?”

Even later arriveerde Jan in de echtelijke woning; en nog voor zijn vrouw geheel klaar was met haar opmerkingen over zijn uitblijven, kwamen er vijf gelijkkluidende telegrammen: „Ja”.

BEELDENDE KUNST — WOORDKUNST.

Tot nu toe bracht de kunstbriek ons artikelen over de beeldende kunst. De toonkunst heeft een eigen rubriek. Maar de woordkunst is er bij ingeschoten. Toch kan het zeker niet de bedoeling zijn om deze laatste vorm van kunst niet aan bod te laten komen. Ze is zeker de moeite waard om er iets over te , weten. Evengoed als iedere andere kunstvorm heeft de woordkunst een rijk verleden. Om dit te bewijzen hoef ik slechts namen te noemen als Hooft, Vondel Breedero, Schiller, Goethe, Dante, Racine. verder teruggaand in de geschiedenis, Ver- gilius, Tacitus, Horatius Dit zijn er maar enkelen.

Als we de beeldende kunst en de woordkunst naast elkaar plaatsn, komen enkele grote verschillen tussen beide te voorschijn. Het blijken grootheden te zijn van zeer uiteenlopende aard.

Het eerste verschil vinden we bij de werkwijze van de kunstenaars. Beide voelen zich gedrongen om zich te uiten, maar de wijze, waarop zij dit trachten te doen, is verschillend. De beeldende kunstenaar zal zijn gedachten uitbeelden in steen, hout, edele en half edele metalen, of op het doek met behulp van verf, op papier met behulp van potlood houtskool of pen. En nog zijn de mogelijkheden niet uitgeput.

De schrijver — prozaïst of dichter — probeert zijn gedachten zo juist mogelijk weer te geven door woorden, al dan niet in een bepaalde versvorm. Voor beide is dit geen gemakkelijke taak, en eist een grote vaardigheid en vakmanschap. Niet iedere schrijver is een kunstenaar, evenmin als iedere schilder of beeldhouwer. Als U zich het artikel „Kunst moet echt zijn” nog herinnert, zal dit duidelijk zijn. Om een werk tot kunst te mogen rekenen, moet het aan zekere eisen voldoen.

Een ander verschilpunt is de verhouding van de belangstellende tot de beeldende- en de woordkunst. Ook deze is niet dezelfde. Beeldende kunst ziet men dagelijks om zich héén; een schilderij in de huiskamer, een ets, een beeldje, of buiten in de vrije natuur, een standbeeld, of een gebouw. Ik zou willen zeggen: de beeldende kunst dringt zich aan de belangstellende op.

De woordkunst daarentegen staat keurig opgeborgen, in eeh uitgave met meer of minder mooie band, in de boekenkast. Soms draagt de kunstenaar zelf, of een declamator werken voor. Maar verder laat de woordkunst het initiatief aan de belangstellende over. Hoe dikwijls ziet U die ets? En hoe dikwijls pakt U die roman uit de boekenkast?

Hier komt nog bij, dat men, na een korte beschouwing een algemene indruk heeft verkregen van een schilderstuk, terwijl men een roman van de eerste tot de laatste letter moet lezen of horen voordragen, om een algemene indruk te krijgen. Woordkunst neemt dus gewoonlijk ook meer tijd in beslag en dat is in deze tijd met steeds opgevoerde snelheden zeker een niet te verwaarlozen factor. Verder vraagt de woordkunst niet alleen meer tijd, maar ook het gespannen blijven van de aandacht gedurende die langere tijd. Dat men niet na enkele pagina 's te hebben gelezen, al mag menen een algemene indruk te hebben zal duidelijk zijn. Immers, wie weet, zijn die enkele pagina 's maar van ondergeschikt belang. Misschien heeft men ook juist de beste pagina 's getroffen. In het eerste geval zal de indruk het werk niet hoog genoeg aanslaan, in het tweede echter te hoog.

Een ander verschilpunt zou ik willen aangeven met een vergelijking. Maar een oud spreekwoord zegt reeds: „Iedere vergelijking gaat mank”. Om eerlijk te blijven zal ik straks ook aangeven, waar ze mank gaat. Deze vergelijking is als volgt:

beeldende kunst — foto, woordkunst — film.

De bedoeling is deze: beeldende kunst geeft de toestand van één ogenblik weer. Ze kan hoogstens een beweging suggeren. Hiervan zijn voorbeelden te over. Ieder ogenblik verwacht men een meesterworp van de discuswerper

maar het gebeurd niet. De gedachten zijn niet blijven staan bij het uitgebeelde moment, maar zijn verder gegaan. Men verwacht ieder ogenblik dat deze mensen weer verder zullen gaan met hun maaltijd, maar deze maaltijd wordt niet meer voortgezet. De woordkunst is als een film. Men komt voor hetzelfde feit te staan als bij de beeldende kunst. Men Voelt al aan, wat er gaat gebeuren. En het gaat ook inderdaad gebeuren. Men krijgt de proef op de som van zijn verwachtingen.

In hoeverre gaat de vergelijking nu mank? Op de eerste plaats geven foto en film beide het beeld weer zoals het voor de lens van de camera kwam, dus het beeld is zonder meer juist. De kunstenaar daarentegen maakt geen afdruk, maar geeft zijn persoonlijke indruk weer, zo goed als dat in zijn vermogen ligt. Verder is lezen veel inspannender dan alleen toekijken, of, de film vraagt van de

belangstellende minder moeite dan woordkunst.
Uit het voorgaande zal U duidelijk zijn, dat ik niet teveel gezegd heb: inderdaad, grootheden van zeer uiteenlopende aard. Maar beide verdienen zeker onze aandacht, zowel de beeldende kunst als de woordkunst.

WELZIJNSVERZORGING

Ditmaal iets over onze eigen dienst Welzijnsverzorging. Je weet wel, dat bureau waar ze met hele rissen personeel zitten te „zweten” en waar ze prompt als je ergens om vraagt „neen” zeggen. Veel knapen krijg ik dagelijks op mijn bureau en als er dan weer eens „nee” gezegd is, zie ik dikwijls bij de teleurgestelde een grijns op z'n gelaat, „Ja, ze zullen het wel hebben” denkt hij! Toch, al heeft hij soms gelijk, billijk is hij niet altijd, want er wordt niet steeds „neen” gezegd, maar dat weet hij nu weer niet en daarom wil ik thans, voorwat onze dienst betreft het één en ander „uit de

doeken”, zo in de geest van „wist U dat .....”
Als eerste bedrijf dan het Cantinewezen. Wist U dat ons gehele bedrijf op eigen kapitaal draait? Dat wij begonnen met een voorschot van f 2.000,00, hetwelk binnen drie maanden moest worden ingelost? Dat het daarom in de aanvang wel eens moeilijk was grote cantine voorschotten te geven? Dat wij dit zaakje hebben weten op te bouwen tot een bedrijf met eeri eigen kapitaal van ruim f 30.000,00? Dat er in de achter ons liggende periode bijna 1 miljoen flesjes limonade werden omgezet? (1 miljoen flessen betekent aan transport ± 400 3 tonners voor aanvoer alleen!)

Wist U dat ons magazijn reeds 10 miljoen sigaretten afleverde?

Dat er aan crediten in totaal bij de diverse Compagnien en depots f 20.000,00 uit staat. Dat er door ons bedrijf in samenwerking met de T.W.O. ter gelegenheid van diverse feesten subsidies verstrekt werden?

Dat het totaal bedrag, hetwelk besteed werd ten bate van de „troep” reeds de f 30.000,00 gepasseerd is.

Dat het bij ons geen snoepwinkeltje meer is, want dat de jaar-omzet bijna f 400.000,00 bedraagt?

Kunt U er zich een voorstelling van maken hoeveel er gerekend en gecijferd moet worden? Dat er wel wat organisatie en beleid nodig is om elke post het zijne te geven en er zeker van te zijn dat er niet zo nu

en dan iets spoorloos verdwijnt .....?

Ook de verstrekking van sportmaterialen zal U, wanneer ik de cijfers geef, meevallen. Voetballen b.v. 175 stuks, schoenen 100 paar, shirts en broekjes 40 complete stellen, ping pong ballen 900, dam- en schaakspelen totaal N 330 en kaartspelen 500 stel. U ziet, er wordt niet altijd „neen” gezegd. De reden dat er niet steeds op elke post is, wat je er eo graag zou zien, moet dan ook ergens anders worden gezocht, n.1. bij het feit dat ons Bataljon te Velde is, hetgeen, zoals elkeen weet, betekent dat er veile posten zijn en wanneer wij dan ook de ter onzer beschikking staande materialen gaan verdelen, worden de porties inderdaad klein.

Wat er bij ons bureau zoals nog meer omgaat? Elk van U kent ons maandblad „de Granaat” en ik verzeker U dat het heel wat hoofdbrekens kost elke maand opnieuw een redelijke aflevering te verzorgen.

Ook onze dienst Vorming brengt heel wat administratie met zich, evenals de afdeling Sociale Dienst.

Verder sportwedstrijden, film-voorstellingen e.d., bibliotheek (1500 ex), kranten en tijdschriften verdeling, enz.

In details te treden lijkt mij in deze niet noodzakelijk of wenselijk. U kent nu de zgn. grote lijnen en ik hoop U hiermede enig inzicht te hebben gegeven van de werkzaamheden van ons Bureau.

W.

Rimboekisten.

Wederom werden wij verblijd met de komst van 5 rimboekisten. De gelukkige posten zijn ditmaal Modjo (1e Cie), Sawahan (2e Cie), Ngronggot en Lengkon (3e Cie) en Badek./ Satak/Pawong (4e Cie). Ten overvloede wil ik er nogmaals op wijzen zuinig met de inhoud van deze kisten om te gaan.

*Inzendingen Kruiswoordraadsel
No. 10 moeten voor 15 October
a. s. bij Bureau Welzijnsver-
zorging aanwezig zijn.*

VRAGEN - RUBRIEK.

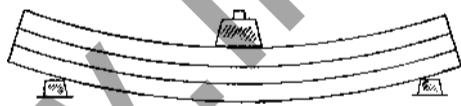
Er was eens een tijd, heel lang geleden, waarin enkele officieren gelegenheid vonden, de posten langs te reizen om lezingen te houden. Er was eens een post die MORO heette, waar een cantine was, waarin een lezing werd gehouden, waarbij de vraag werd gesteld, de volgende keer eens te behandelen, waarom een grote brug niet doorboog. Waarschijnlijk is er daarna iets tassen gekomen, een verhuizing of een positionele actie of allebei, maar de vraag is nog niet beantwoord, en om dat nu uit te stellen tot de 2e Cie weer in MORO ligt, lijkt me wachten op afstel.

Bekend is dat een balk, die te lang en te dun is, te slap wordt en doorbuigt. De jongens van de 1e Cie, die pas een brug maakten van ijzeren balken op hun plat gelegd, weten dat wel. Er moet een hogere balk komen, of een kortere afstand van de steunpunten. Een dunne plank over een sloot buigt door. Twee dunne planken, los op elkaar gelegd, buigen ook door.

Een plank op zijn kant gezet echter niet. Dus hoe hoger de balk, hoe sterker. Kijk op de tekening, wat er gebeurt als een stapeltje planken gaat doorbuigen, (fig. 1)

De drie evenlange planken zijn even lang gebleven, maar de einden zijn over elkaar geschoven. Worden ze stijf op elkaar gespijkerd, dan is dat schuiven niet mogelijk. Als ze dan door een zware belasting toch moeten buigen, is de bovenste plank verplicht korter te worden, de onderste moet zich uitrekken. De tweede tekening zal dit duidelijk maken, (fig 2).

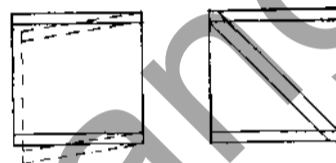

Daar de bovenste korter en de onderste langer wordt, blijft de middelste natuurlijk op zijn oorspronkelijke lengte. Die doet niets dan mee buigen met beide partijen, en zo'n zone, die niet rekt of krimpt, wordt dan ook de neutrale laag genoemd.

Omdat die laag alleen maar dient om bovenlaag en onderlaag bij elkaar te houden heeft men de bekende ijzeren balken geconstrueerd, waarin een zware bovenlaag en een idem onderlaag zit en de verbinding tussen beide zo dun mogelijk is gehouden (fig. 3)

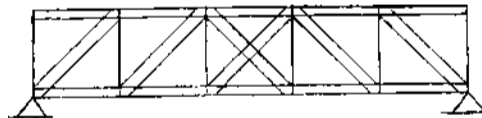

Moet nu een overspanning heel ilang worden, dan is het mogelijk, om een bovenlaag samen te stellen, die sterk genoeg is om wel te krimpen en samengedrukt te worden door de belasting van het verkeer (en hft eigen gewicht), en om een onderste laag te maken, die uitgerekt kan worden. Beiden zonder kapot te gaan en elastisch genoeg om weer terug te veren, als er geen belasting meer is. Maar om dan een volle wand te maken, zou te veel materiaal kosten, en de brug te zwaar maken. Men laat de neutrale, verbindende tussenlaag weg en maakt een verbinding mei spijlen, (fig. 4)

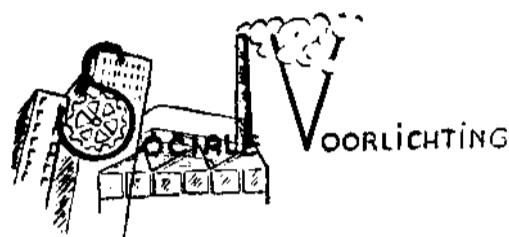

Een moeilijkheid vormen nu de vierkanten, die zo gemakkelijk vervormen kunnen. Als de bovenlaag eerder buigt dan krimpt, dan kunnen die spijlen dat niet tegenhouden. De vierkanten vervormen gemakkelijk zonder dat er iets behoeft te rekken of te krimpen. Dit wordt dan weer voorkomen door een schuine balk, diagonaals gewijs in het vierkant te plaatsen, (fig. 5)

Is die diagonaal sterk genoeg om weerstand te bieden aan het ingedrukt of uitgerekt worden, dan is het geheel wat men noemt „stijf” genoeg, om niet meer door te buigen (fig. 6)

Tot zover over de lange brug, die niet mag doorbuigen. De behandeling van de vraag is zo eenvoudig mogelijk gehouden, waarbij zoveel mogelijk technische termen zijn vermeden, maar waarbij ook vele problemen op dit gebied niet zijn aangeroerd. De redactie van de Granaat wacht echter met smart op het stellen van vragen, dus wees niet te bescheiden en vraag alles wat niet duidelijk mocht zijn en op papier beantwoord kan worden. Verduidelijkingen en aanvullingen op bovenstaand antwoord wordt U desgewenst in een eerstvolgend nummer van de Granaat gegeven.

Emigratie.

Na mijn voorgaande algemene beschouwing over emigreren, thans dan meer concrete klanken. Dat het in een artikel van 1000 woorden onmogelijk is alle aangelegenheden te behandelen of in details te treden, zal duidelijk zijn. Bovendien worden regelmatig in Wapenbroeder, Lichtspoor en andere bladen grote artikelen aan dit onderwerp gewijd; reden waarom ik zal volstaan met U slechts een panorama van het geheel te bieden, onder aantekening, dat voor belangstellenden voorlichtingsmateriaal in ruime mate op mijn bureau ter inzage ligt. Allereerst dan de vraag: „Waarheen kan ik emigreren?” Hiervoor komen in aanmerking de navolgende staten: Canada, Nieuw Zeeland, Ver. Staten v. Amerika, Brazilië, Zd. Afrika, Argentinië, Australië, en Nieuw Guinea. De volgende vraag voor belangstellenden is vanzelfsprekend: „Waarheen zal ik emigreren?” „Waar liggen voor mij persoonlijk de beste kansen?” Dit is niet voor elkeen gelijk. Men heeft bijv. familie in een der in aanmerking komende landen, die de behulpzame hand willen bieden. In dit geval is dat doorslaggevend. In een ander land is grote vraag naar technisch personeel, hetwelk goed betaald. De technici zullen dus daar hun kans kunnen wagen en zo zijn er nog vele voorbeelden te noemen. Volgende vraag is dus: „Aan welke arbeiders bestaat in de betreffende landen behoefte en wat kunnen deze landen ons als tegenprestatie bieden?”

Canada:

Hier bestaat: a. grote vraag naar landarbeiders, onafhankelijk van het feit of zij al dan niet over relaties (werkgever of familie) in Canada beschikken, b. aan personen in andere, niet landbouwberoepen, mits zij naaste familie zijn van personen, die op wettige wijze in Canada zijn toegelaten. Onder naaste familie wordt verstaan: echtgenoot of echtgenote, zoon of dochter, broer of zuster, tezamen met hun man of vrouw en ongehuwde kinderen: vader of moeder, alsmede de zoon of dochter beneden 21 jaar van broer of zuster, indien beide ouders zijn overleden.

Landarbeiders. Een landbouwer, die naar Canada emigreert, is het in verband met de

huidige deviezenschaarste verboden zijn bezittingen in de vorm van geld, landbouw-werktuigen of vee mede te nemen. Het is dus noodzakelijk, dat de emigrant de eerste tijd in loondienst werkt.

Teneinde te voorkomen, dat de emigranten bij aankomst een werkkring moeten zoeken, alsmede dat deze armlastig worden, heeft de Canadese regering voorgeschreven, dat de werkgever de emigrant minstens een jaar arbeid moet verzekeren.

Klimaat en mogelijkheden in de diverse provincies: Ontario: door de zuidelijke ligging heerst hier een geschikt klimaat. De winters zijn niet zo lang als in het Westen van Canada. Mede door de nabijheid der grote meren duurt het groeiseizoen langer dan in andere provincies. De streek is dicht bevolkt, hetgeen een ruim afzetgebied verzekert. De bedrijven zijn het meest in overeenstemming met de onze en de Nederlandse land- en tuinbouwer zal zich hier dan ook gemakkelijk kunnen aanpassen. Nova-Scotia: heeft een zeeklimaat. Onder invloed van de Labradorstroom zijn de winters lang en streng. Het voorjaar is guur, zodat het grasseizoen vrij kort is. Regenval is overvloedig en gelijkmatig verdeeld. Hier vindt men veel gemengde bedrijven en treft men fruitcultuur, New Brunswick: ruwer klimaat dan Nova Scotia. Veel heuvelland en zware bossen. Voornamelijk wordt hier veeteelt beoefend. Quebec: alleen het Zuidelijk deel rond St. Lawrence River komt voor de landbouwer in aanmerking. Het heeft een gematigd vastelandklimaat. Daar de bevolking hier van oorsprong Frans is, wordt hier voornamelijk Frans gesproken.

Manitoba, Saskatchewan en Alberta: deze zgn. prairie-provincies hebben een uitgesproken vastelandklimaat met strenge winters en hete zomers. De regenval is onregelmatig en vaak onvoldoende.

Grote irrigatieprojecten zijn in uitvoering. In deze provincies vindt men nog de eenzijdige extensieve graanbouw, hoewel de farmers zich in de oorlogsjaren ook meer op de veeteelt zijn gaan toelekken. Varkensfokkerijen en pluimveeteelt is hiernaast zeer aan te bevelen. Groenteteelt vindt men alleen in de omgeving van de grote steden Winnipeg, Regina, Saskatoon enz.

British Columbia: door het klimaat met zijn zachte regenrijke winters en koele zomers verschilt deze provincie in grote mate van de overige. Het gebergte oefent een beschermende invloed uit op de koude en hete winden uit de prairieprovincies. Men vindt er o.a. veeteelt, fruitcultuur, bloemen en bollenkwekerijen.

Lonen: in het algemeen ontvangt de emigrant indien hij ongehuwd is, als minimum een loon van \$ 40,— per maand plus kost en inwoning. Gehuwden ontvangen \$ 75,— per maand. Indien men enige tijd in Canada heeft gewerkt en tegenover de werkgever blijk heeft gegeven met de taal vertrouwd te zijn en zijn vak goed te verstaan, kan het loon in sommige gevallen worden verhoogd tot \$ 70,— voor ongehuwden plus kost en inwoning en voor gehuwden tot \$ 100,— per maand.

Zelfstandig vestigen: voor zelfstandige vestiging zijn mogelijkheden aanwezig, echter zal men dit stadium eerst kunnen bereiken, zodra men voldoende bedrijfskapitaal bijeen heeft gespaard, hetgeen gezien de salariëring wel enige tijd zal vorderen. Onderwijs en Taal:

evenals Nederland kent Canada de leerplicht. Het onderwijs wordt door de provinciale regeringen geregeld en over het gehele land treft men scholen aan. Het lager en middelbaar onderwijs is gratis; in iedere provincie treft men een Hogeschool of Universiteit aan.

Ook aan het landbouwonderwijs wordt grote zorg besteed. Naast het gewone vakonderwijs zijn er o.a. ook nog middelbare landbouwscholen. Behoudens in de provincie Quibec is Engels de landstaal. Iedere emigrant moet zich in deze taal verstaanbaar kunnen maken.

Tot zover in het kort een overzicht voor wat Canada betreft. Voor belangstellenden liggen uitgebreide gegevens op mijn bureau ter inzage. Een volgende keer hoop ik U het een en ander omtrent Nw. Zeeland te kunnen mededelen.

DE COMPONIST.

„Bij het beluisteren van orkestmuziek heb ik mezelf wel eens afgevraagd: wat heeft de componist bij het schrijven van dit stuk eigenlijk beziend, hoe komt hij tot dit geheel?” Ongeveer in deze trant werd mij een dezer

dagen een vraag gesteld over de arbeid van de componist in het algemeen.

Uit het verloop van het gesprek bleek wel, dat de vragensteller zich hieromtrent geen enkel idee had kunnen vormen en evenals zovelen zich de figuur van de componist voorstelde, zoa'ls deze ons door de talloze afbeeldingen van klassieke meesters wordt gesuggereerd: de mysticus (ingewijde), de mens met dat karakteristieke uiterlijk, met die zoekende blik, de aparte figuur kortom, die we in onze eigen omgeving zo moeilijk zouden kunnen plaatsen.

Om tot een juist begrip te komen, dienen we deze werkzaamheden even los te zien van de waas der romantiek, waarmee zij door de leek wordt omgeven en zullen we trachten aan de hand van een enkele te beantwoorden vraag deze arbeid te analyseren. „Waaruit ontstaat in principe de aanleiding tot componeren?”

O.i ontstaat deze aanleiding: a. uit de innerlijke drang om bepaalde gevoelscomplexen te uiten in klanken; b. het verkregen resultaat vast te leggen en aldus aan anderen mede te delen.

Op z'n tijd heeft een ieder wel eens de lust om z'n gevoelens te uiten door een gesprek, door te zingen, te schrijven enz. enz. Voor de muziek nu kan het volgend voorbeeld dit bevestigen.

U kent n.l. allen de grote categorie badkamerzangers; we zijn uitgerust van onze mid-dagslaap, gaan naar de mandikamer, laten het frisse water neer kletteren, zijn in een opperbeste stemming en wat gebeurt er (veelal volkomen onbewust): we geven een aria ten beste. Hoe het klinkt, mooi of lelijk, doet niet ter zake, het feit is er: we drukken ons goede humeur op deze wijze uit.

Als we ons eens realiseerden wat we eigenlijk zongen, dan zou veelal de conclusie zijn, dat we er maar op los fantaseren. En zie, in deze spontane uiting is nu ook het principe van het componeren gelegen.

Let wel, de componist is in staat véle nuances van ons gevoelsleven te vertolken: de droefheid, het verlangen, de aanbidding; ook weet hij natuurstemmingen, storm en onweer zowel als een landelijk tafreel te verklanken.

(Muziek, waarbij de componist z'n werk op een bepaald gegeven heeft gebaseerd, b.v. zoals boven genoemd: de schildering van een natuurtafreel, noemt men programmuziek).

Oo \ oorwaarde, waaraan de componist moet voldoen om z'n muziek bij de luisteraars ingang te doen vinden is, dat zijn compositie bij de toehoorders dezelfde stemmingen moeten opwekken, welke hem tot het schrijven van het stuk hebben bewogen. Men ondergaat dus a.h.w. de magische kracht der muziek.

Het niet begrijpen van bepaalde „zware" stukken is dan ook het gevolg van de omstandigheid, dat de componist er niet in geslaagd is dezelfde associaties bij de luisteraar op te roepen, of liever dat de luisteraar de gedachten der kunstenaar niet heeft kunnen volgen.

In principe heeft iedere muzikliefhebber een bepaalde voorkeur voor zekere componisten. Echter, naarmate men zich meer tot het beluisteren van andere meesters aanzet en op deze wijze het muzikaal gehoor ontwikkelt, dan zal men ongetwijfeld ook werken, die aanvankelijk niet zo direct in- druk maakten, gaan appreciëren.

De werkwijze der componisten is sterk individueel. Meestal maakt men, alvorens tot een resultaat te komen, enige voorstudies; ook wel blijft het manuscript enige tijd rusten, om pas na zekere tijd te worden voltooid, geheel in overeenstemming met hun innerlijke beweging, die tot een en ander aanleiding geeft.

Zo kan het tevens gebeuren, dat een bepaald, logisch en voor de hand liggend motief de vrucht is van veel zoeken en proberen.

Het oeuvre van twee componisten kunnen kwantitatief dan ook aanmerkelijk verschillen. Het oeuvre van L. van Beethoven (1770-1828) bevat in totaal negen symphonieën; daarentegen bracht Haydn (1732-1809) het v.w.b. deze symphonieën tot meer dan honderd.

De opbouw van de compositie biedt legio mogelijkheden. **

Naast de beheersing der harmonieer (leer der accoorden), vormleer e.d. kent de componist de plaats en taak van elk instrument in het ensemble, alsmede de mogelijkheden en het timbre van elk instrument.

Zoals de schilder op zijn palet de verschillende kleuren verft mengt tot de juiste is verkregen, zo verweeft de componist zijn klankkleuren tot een machtig geheel. Het behoeft geen betoog, dat dit laatste in grote mate afhankelijk is van zijn kennis en fantasie.

Het beleven van deze muzikale rijkdom zal ons met eerbied vervullen jegens het talent van hem, die ons er toe in staat stelt. S.K.

Niets te vertellen

Cipier tot gevangene: „Hoe voel je je hier?"

Gevangene: „Als thuis, ik heb hier ook niets te vertellen!"

G DPL.

Dat hij gewoon is wordt door de G voorgesteld, N en dpi wil zeggen, dat het niet z'n eigen schuld is, dat het noodlot „dienst" zich aan hem voltrok, en de lijdensweg „Indonesië" opende, om door zijn voeten, toen nóg geen O 3, beroerd te worden. De Amerikanen zeiden G. I.; wij, omslachtiger als we zijn, hebben meer letters nodig en zeggen g dpi.

Hij bevindt zich gewoonlijk onder een onaesthetisch petje, waar onvermijdelijk vettigheid aan zit, en, op welks klep soms de naam van zijn meisje staat. Zijn ogen staan helder in zijn kop, en derzelve leden neigen naar elkaar toe, naarmate de tropenzone het zenith nadert, en openen zich weer bij het afdalen van genoemd hemellichaam.

Zijn neus is meestal rood en in voortdurende staat van vervelling. Soms zit er ook nog een snor, of een poging daartoe, onder. Er is een grijs om zijn mond, die verdwijnt als je hem spreekt over politiek. Zijn gehele aangelaat dan is vaak oversprenkeld met zweet-parelen, die gemengd plegen te zijn met het stof der wegen. De kleur zijner jas varieert tussen licht- en donker groen, al naar de leeftijd van dat kledingstuk. De snit is aan de smaak van zijn persoon onderhevig, en vertoont dan ook in het algemeen, omdat smaken verschillen, vele creaties, soms a la Boyd Bachman. De gustibus non est disputandum, zagen we boven, ergo: van uniformiteit is weinig overgebleven. Zijn broek verkeert doorgaans in een afzakkende toestand, ook zijn er veel knopen af. De zakken zijn, ondanks herhaalde reparatie, constant uitgescheurd door het gewicht van brenmagazijnen, mortierbommen en meer van dat gerei. De schoenen, het zoveelste paar, die hij aanheeft, staan ook op het punt geofferd te worden in de strijd om Orde en Rust. De voeten die er in zitten zijn in z'n * zakboekje, al naargelang het aantal kilometers, dat ze torsten, groeide, bijgehouden: resp. 0 1, 0 2, 0 3 e.v. Zijn taak is afwisselend en toch eentonig en bestaat uit: patrouilles lopen, wacht kloppen, wagens begeleiden, peloppers gevangennemen en weer loslaten (sinds 10-8), de baboe de deur uitschoppen omdat ze niet beviel, en ..... hopen, op een spoedige demobilisatie.

Hetwelk proces, zich voltrekkende bij andere onderdelen, door hem met argusogen gade geslagen wordt. Een zijner grootste liefhebberijen, buiten het houden van honden, apen, duiven e.d., is wel slapen, welke kunst hij dan ook voortreffelijk uit kan voeren, tenzij de dienst anders bepaalt. En dat is meestal zo. Hij eet volgens recept van de Kwartiermeester zoveel gram van dit en zoveel gram van dat, en er blijft, hoe bestaat het, zelden wat over. Ja, hij wordt goed onderhouden, hij is, zoals de krant schreef, immers de bloem van de natie! En hij bloosde toen hij het las, hij werd tenminste rood om de kaken. Het kan ook in sommige gevallen beschaamdheid of ergernis geweest zijn, de symptomen zijn immers analoog.

Dit is wel Ongeveer de gemiddelde g dpi soldaat van vechtpet tot zoolbeslag, en omgekeerd. Dat hij spoedig aan bovenstaande beschrijving niet meer zal beantwoorden is zijn vurigste wens.

M. DEKKER

Grenadiers op historische bodem I PRINS
ERLANGGA, BOEDDHISTISCH MONNIK
EN KONING VAN KEDIRI.

„25 December. 1948: Het 4de Bataljon Garderegiment Grenadiers rukt op naar Kediri en bezet de stad”

Het is de vraag of dit gebeuren in deze vorm in de toekomst een plaats zal vinden in de tijdtabel van het een of andere geschiedenisboek uit het jaar 2 of 3000!

Doch al zou dit het geval zijn dan nog mag niemand daaruit concluderen, dat dit dan de eerste keer zou zijn, dat in de geschiedenis gesproken wordt over de stad Kediri. Integendeel; de stad die in December 1948 door de Grenadiers werd bezet, heeft een lang en rijk verleden achter zich.

Een verleden, op grond waarvan we met het volste recht kunnen zeggen, dat we ons thans op waarlijk historische bodem bevinden!

Prins Erlangga; Vluchteling» monnik en koning.

De eerste keer, dat Kediri min of meer „een hoofdrol” in de geschiedenis van Oost-Java gaat vervullen is omstreeks 1019.

In dat jaar n.l., werd Prins Erlangga officieel door de Brahmaanse en Boeddhistische priesters tot koning gewijd over het Rijk Kediri.

Erlangga was de schoonzoon van Darmawangsa; koning van Mataram, wiens residentie in 1007 in een afschuwelijke oorlog werd verwoest.

De toen 16 jarige Prins was een der weinigen, die kans zagen om de brandende kraton te ontvluchten. Vergezeld van enkele trouwe hovelingen bereikte hij, na veel ontberingen Wonogiri, een plaatsje ten Zuiden van Soerakarta, waar hij opgenomen werd in een Boeddhistisch klooster.

Jarenlang deelde hij de vrijwillige armoede der monniken, totdat eindelijk, 3 jaar later, enige priesters uit het oude rijk zijn schuilplaats ontdekten en hem vertelden, welk een treurige toestanden er heersten in het eens zo welvarende gebied.

Erlangga, die toen nog maar 19 jaar was, drufde op dat ogenblik, de strijd nog niet openlijk aan te binden tegen de verschillende vorsten, die thans over het oude rijk regeerden.

Daarom stemde hij er alleen in toe, dat ze hem voorlopig tot koning wijdden en verder wachtte hij rustig het verloop der dingen af. Gestadig groeide het aantal van zijn aanhangers, maar toch duurde het nog 9 jaar, voordat de kroning in het openbaar kon geschieden.

Opbouw en afbraak.

Na dit eerste succes volgden er vele jaren van strijd, waarin het aanvankelijk kleine rijk, gestadig werd uitgebreid.

Het begon met de onderwerping van de Brantasdelta, doch in later jaren ondernam hij ook veldtochten naar het Zuiden en Westen, en eindelijk, in 1035 versloeg hij zijn grootste en gevaarlijkste tegenstander: de vorst van Madioen.

Het rijk Kediri, zoals het in de geschiedenis wordt genoemd, besloeg hierdoor het grootste gedeelte van Oost-Java en al was het nog lang niet zo groot als het gebied waarover eens zijn schoonvader Darmawangsa de scepter had gezwaaid, innerlijk kwam het tot grote bloei en welvaart.

De Brantas b.v. werd van dijken en dammen voorzien, zeker tot vreugde van de toenmalige tani 's, die nu geen last meer hadden van overstromingen. De rivier werd hierdoor zo goed bevaarbaar voor zeeprauwen, dat Grissee een belangrijke haven werd in de handel op China.

Zou de historicus van het jaar 3000 nog aan de Grenadiers denken, als hij de geschiedenis van Kediri beschrijft ..... ?

Op 50 jarig overleefde hij zich uit de staatszaken terug en vestigde hij zich in een door hemzelf gesticht klooster op de helling van de Penanggoengan, ten Noorden van het tegenwoordige Tretes.

Voor zijn dood verdeelde hij zijn rijk in tweeën en gaf aan elk van zijn beide zonen een deel. Omdat hij strijd voorzag over de opvolging.

Doch ook na de scheiding bleef de strijd, waarvoor hij zo bang was, niet uit, want er was een voortdurende onenigheid tussen de beide delen en op die wijze heeft Erlangga zelf de kiem gelegd voor een duistere tijd op Oost-Java; een tijd van sluipmoord op prinses en koningen!

t.H.

Bij mijn vertrek naar Holland wil ik gaarne door middel van de Granaat afscheid van het Bataljon nemen. Ik hoop daarbij dat het Bataljon mij spoedig en in gezondheid moge volgen. Verder wens ik allen, in het bijzonder de Staf Cie en de M.T, nog een prettige tijd in Kediri.

A. Smit.

Het probleem iii no. 8 leverde een oplossing op. Jammer, dat de inzender alle windrichtingen verkeerd had. Na even puzzelen blijkt n.l.o dat Oost met de kaarten van West en Zuid met Noord 's kaarten speelt, enz.. Daar echter de oplossing (mits de Granaat op zijn kop gelezen wordt) zonder meer goed is, moge ik de Welzijnsverzorgingsofficier (hè, hè, het staat er!), voorstellen de Gren.

I. Koeman, F. van de Staf-Cie. met 100 sigaretten te belonen.

Tijdens een robbertje bridge had ik het genoeg een leerzame fout te maken; leerzaam, omdat deze fout zowel in contract als in tegenspel vaak wordt gemaakt.

West-Oost maakten een eindbod in 3 sans-atout. Noord had: R. A 8 7 6 5 en Zuid: R. B 9 4. Noord kwam uit met R. 6 en leider legde R. 10. Zuid dekte met de B en in de blinde werd de slag genomen met R.H.

In de blinde lagen nu R 3 en 2 onschuldig op tafel. Na een paar slagen over en weer kwam Noord aan slag en speelde R. A en Oost liep R. V bij. Zuid, afgeleid zijnde (je moet toch een smoesje hebben), gooide zonder nadenken R. 4 bij, daarmee een extra 2 R slagen voor N blokkerend met de 9!

Zuid, wetende, dat Noord met de 4e van boven in de langste kleur was uitgekomen, had kunnen uitrekenen, dat Noord in ieder geval R 8 en 7 had. En nu weer een probleem:

BRIDGE.

Als vervolg op het onnadenkend snijden in * No. 9 zal ik beginnen met een rectificatie van het onnadenkend gezette voorbeeld in dat nummer.

De copy luidde als volgt:

		N			
		Sch.	B 73		
		H.	H 10		
W				O	
Sch.	H 10 9 8	H.	B 9 5		
Kl.	V	Kl.	9 8		
		Z			
		Sch. A V 6 5 4			

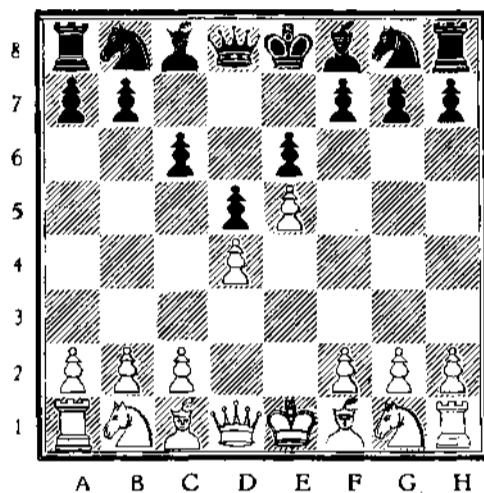
		N			
		Sch.	-		
		H.	V B 10 4 3		
		R.	B 5		
		Kl.	A K V 7 6 5		
W				O	
Sch.	K 10 6	Sch.	B 8 7 5 2		
H.	9 8 7 6 2	H.	5		
R.	10 9 3 2	R.	V 6 4		
Kl.	B	Kl.	8 4 3 2		
		Z			
		Sch. A V 9 4 3			
		H. A K			
		R. A K 8 7			
		Kl. 10 9			

Noord:	1	Oost:	Zuid:	West:
kl.	pas	2	S.A.	pas
3	H.	pas	3	Sch.
4	Kl.	pas	5	R.
5	S.A.	pas	6	S.A.
				Das

West komt uit met Harten 6.
Hoe kan Zuid aan het contract voldoen?

SCHAAKRUBRIEK „DE GRANAAT“

We zullen deze keer een geval behandelen, waarin het moeilijk is om een plan de campagne op te maken. Bekijk het volgende diagram eens:

Wit's laatste zet is geweest P d2-b3, aangezien pion b2 aangevallen stond door T b8. Zwart analyseert nu de stelling als volgt: 1e) Ik heb 'n open Toren-lijn (n.1. de b-lijn). Daar zou ik gebruik van kunnen maken door mijn beide torens op deze lijn te plaatsen en dan met a7-a5-a4 het witte P b3 te verjagen om vervolgens pion b2 buit te maken. Dit is echter een hele manoeuvre voor zo'n onnozel pionnetje.

2e) Ik heb een vrij pion op d4, die is echter geblokkeerd door de witte L d3 en kan pas in het eindspel van belang worden.

3e) Mijn loper is werkzaam naar twee kanten als het nodig is.

Hij is veel sterker dan de witte loper, die eigenlijk net zo goed vervangen kon worden door een witte pion op d3.

4e) Mijn Dame is sterker dan de witte, want die moet voorlopig pion c4 dekken en ook L d3.

5e) Wit heeft de z.g. meerderheid op de dame-vleugel. Veronderstel dat alle zware stukken van het bord weg zijn, dan zou wit zijn pionnen a2, b2, c4 kunnen laten opmarcheren, en de zwarte pionnen a1 en c6 zouden ze niet tegen kunnen houden. Maar dit is ook pas in het eindspel van belang.

6e) Wit heeft ook een open T-lijn, n.1. de f-lijn. Maar wit kan daar praktisch niets mee beginnen, want f7 is 5 maal verdedigd en kan nog meer versterkt worden. Met een aanval op de koningsvleugel zal wit niet ver komen want L d3 en D e2 zijn aan pion c4 gekluisterd.

7e) Mijn P op e5 staat bijzonder sterk. Bekijk de werkzaamheden van dit paard maar eens goed. Het valt pion c4 en L d3 aan. Het dekt pion f7. Het staat in twee sprongen, n.1. P e5-g4-e3, vlak bij de witte koning. En wat ook belangrijk is: het kan niet van zijn plaats worden verdreven. Vooral niet na wit's laatste zet P d2-b3. Wit had die zet dan ook niet mogen doen, maar had b2-b3 moeten spelen en daarna P d2-f3 om dit paard te ruilen tegen het sterke P e5.

Uit deze zeven punten maakt zwart het volgende plan:

Gebruikmakend van de sterke positie van P e5, van zijn goede L e6 en van de open b-lijn valt zwart de zwakke pion c4 aan. Hierdoor worden alle witte stukken op deze pion gericht en kan zwart gemakkelijk zijn slag slaan op de witte koningsvleugel. We zullen de volgende keer zien hoe de praktijk verloopt.

Oplossing Klaverjasprobleem Granaat No. 0.

	A	B	C	D
I. KL.		9 8	7	V
				(20plus)
II. Sch.		A B	H	7
III. Sch.		8 10	KI. H	Sch. V
IV. R.		A R. H.	9	7
V. KI.		B R. V.	8	KI. 10
		~ H. 10	of A	
VI. H.		HoffH. 7	9	will
VII. H.		8 voor A	of V	willekeurig
VIII. KI.		A		

Nieuwe Problemen. Beide van SMI Kemme.

	A	B	C	D
Sch.	B 1087	-	V 9	A H
H.	98	V 107	A	H B
R.	-	H B 10	' 9	AV87
KI.	B 7	109	A H V 8	-
Sch.	H V	A 8	B 9 7	10
H.	A	H B 7	V	1098
R.	A H	-	V 10	B 9 8 7
KI.	A87	V B9	H 10	-

A — C maken alle slagen; D.
komt willekeurig uit.
Schoppen troef.

B — D maken alle slagen; A
komt willekeurig uit; Harten
troef.

OPLOSSING KRUISWOORDRAADSEL No 9.

HORIZONTAAL:

1) tas, 4) Merapi, 7) mal, 9) bes, 11) abt, 14)
aarde 17) opa 19) aks, 22) leder, 24) M.P., 25)
e.d., 26; Ilse, 29) ka, 30) lt, 31)
i. v., 32) do, 33) veil, 35) op, 36) Nero, 38)
kaal, 40) egel, 42) Eist, 43) ke, 44) Irak, 45) Oslo,
46) bark, 47) ren, 49) rolls, 53) we, 54) An, 55)
Indo, 56) R.G., 57) strot, 58) beest, 62) overeen,
68) te, 69) ma, 70) RP., 72) allee, 73) legende, 75)
d.i., 76) lila, 78) e.a., 79) tiga, 81) poli, 84) lama,
88) anew, 89) ta, 90) etat, 91) stad, 92) trap, 93)
va, 95) eg, 96) hela, 98) ir., 99) e.d., 101) A.D.,
102) To, 103) arena, 105) eau, 107) are, 108)
ketel, 110) kei, 111) amaryl, 112) kam, 113) sla,
114) ULO.

VERTICAAL:

1) Tambora, 2) aap, 3) sr, 5) Eli, 6) pre, 7) ma, 8)
la, 10) eik, (els, esp.) 11) A.D., 12) bed, 13)
trompet^ 15) deel, 16) Edison, 17) oker, 18)
parade ^0) klas, 21) stal, 22) liga, 23) ever 27)
lokon, 28) speld, 33) ven, 34) lt, 36) nis, 37) O.K.,
38) Ko, 39) L.O., 40) eb, 41) l.k., 48) enkel, 49)
riool., 50) Loire, 51) leest, 52) hamer, 53) woerd,
57) Sem, 58) baanvak, 59) Ella, 60) seinen, 61)
telega, 63) veete, 64) egaal, 65) ente, 66) editie,
67) negara, 71) piccodo, 74) boter, 77) a.w., 80)
At, 81) p.s., 82) lade, 83) id, 84) lt, 85) rak, 86)
made, 87) A.P., 94) are, 86) ham, 97) Ali, 100)
bal, 102) tel, 104) ei, 106) uk, 107) a.m., 109) tu.

De prijswinnaars van de vorige keer zijn: de
Gren v.d. Eng le Cie: le prijs Fl. 5,— de Gren. I
Ekeris 4e Cie. 2e „ Fl. 2,50 en de Gren I Trock
Ost Cie: 3e „ Fl. 2,50 Gefeliciteerd mannen,
komen jullie de prijzen halen?

Het was in de bezettingstijd in Nederland dat de
Moffen bij gebrek aan eigen personeel, inplaats
van hun eigen mensen, Nederlandse
Arbeidsmannen bij een concentratiekamp, op
wacht hadden gezet.

Wantrouwend als de moffen zijn waren deze
wachten met hun bekende schoppen uitgerust.

's Avond ontvluchtten enige gevangenen, hetgeen
wefd opgemerkt door de Post van N de Schop, die voor
de ingang stond.

„Halt”, klonk het, want de arbeidsman wist heus
wel wat de consignes wargn. De vluchtelingen
lachten hem in zijn gezicht uit, waarop hij met
een onheilspellende stem brulde „Sta !!! of ik spit
!”

Handing antwoord

„Waarom heb je die auto gestolen?” vröeg de
rechter „Ach, zei de dief, het wagentje stond voor
het kerkhof en ik dacht dat dé eigenaar al dood
en begraven was”.

J B

Wanneer iemand achter zijn geld aanzit, is hij
een geldwolf. Als hij het houdt is hij een
kapitalist. Als hij het uitgeeft is hij een
verkwister. Als hij geen kans ziet het te
bemachtigen, heeft hij te weinig ambitie.

Als hij het krijgt zonder te werken, is hij een
parasiet. En krijgt hij het pas na een leven van
hard werken, dan is hij een dwaas, die niets aan
zijn leven heeft gehad.

Rotary Hub.

Definitie van een baby: Een voedselkanaal met
een harde stem aan het ene eind en geen
verantwoordelijkheidsgevoel aan het andere.

Comic Dictionary.

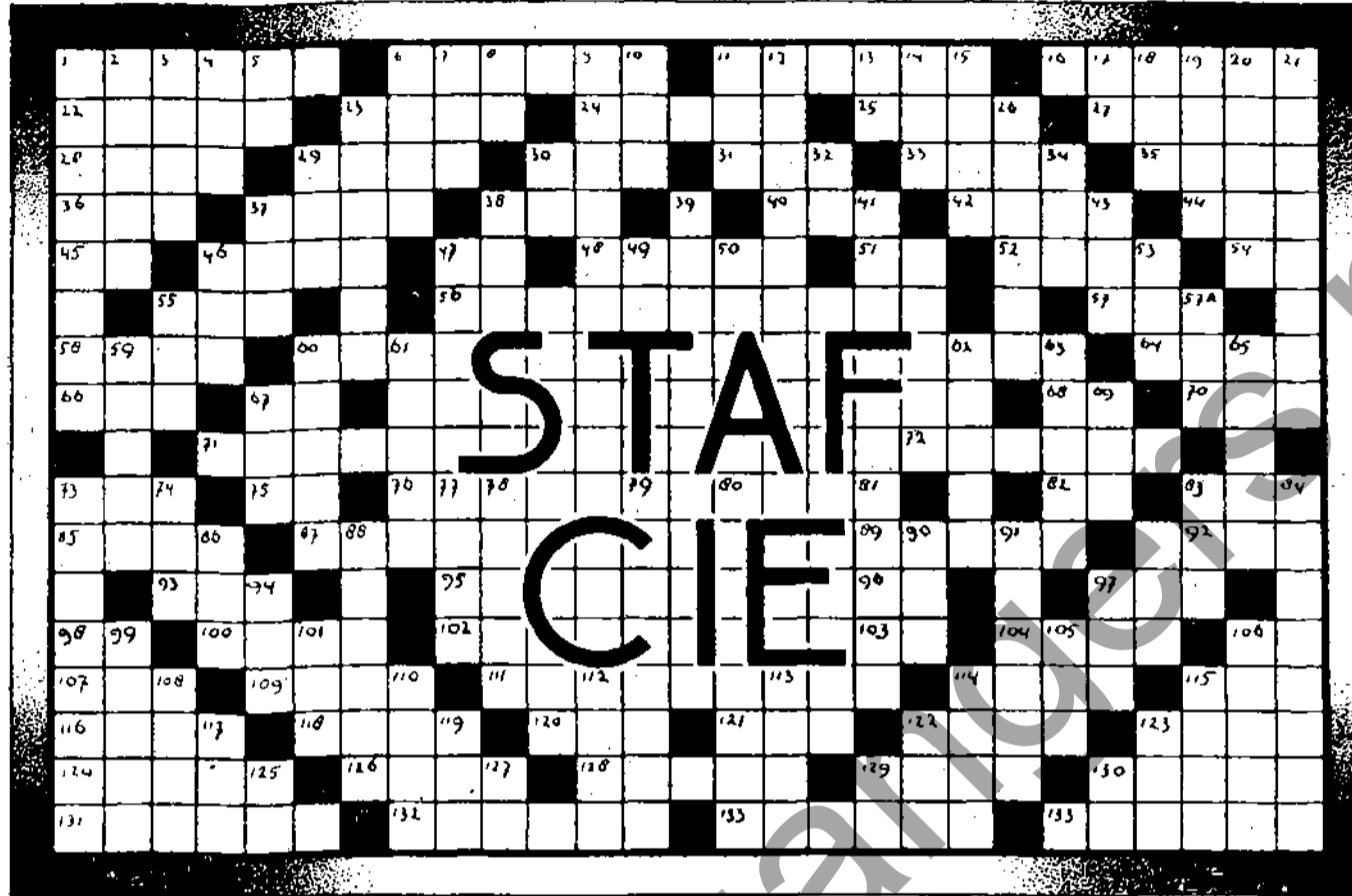
Geld moet je altijd lenen van een pessimist.

Die is er bij voorbaat al van overtuigd dat je hem
niet terug zal betalen.

Novoye Russkoye Slovo.

KRUISWOORDDRAADSEL PUZZLE No. 10

Horizontaal.

1. automek	73. troefkaart	3. kant	67. a niet deelbaar
.6. raadgever	75. militair gezag.	4. schaafterm	door twee.
11. hebzuchtig iemand	3 6. narwal	5. deel van de bijbel	69. ijzerhoudende
16. vreemde munt	82. bijwoord	6. tijding	grond
22. soort steen	83. vogel	7. bar	73. zich vestigen
23. oorlogsgod	85. geweldig	8. staatsbedrijf	74. deel van de mond
24. eetbaar papier	87. plaats in Drente	9. jong zoogdier	77. lusthof
25. lichaamsdeel	98. al	10. grote toeloop	78. vul in: neroin
27. inwoner van ' Afrika	92. plaats in Overijsel	11. eikenschors	79. ontsnappen
28. mannetjesgöns	93. kleverige stof	12. doorzichtig	80. schoonheidsmiddel
29. Onderpand	95. bijwoord	13. voorzetsel	81. sneeuwschoenen
30. zeer laag	96. dierengeluid	14. baardje	83. Militair lichame
3:11, : keukengerej	97. wereldorganisatie	15. uitdrukking	lijke opvoeding
33. verpakking	98. technische school	17. voegwoord	(afk)
materiaal	100. vissersgaren	18. tennistern	Turkse gouden
35. nakomeling	102. nummer (afk.)	19. zoogdier	munt,
36. slot	103. boom	20. kweken	86. verlaagde toon
37. echtgenoot	104. vruchtbare plek	21. onschuldig	88. algemeen bekend
38., ligt tussen bergen	106. maat	23. slijk	90. verbinding
40. dwaas	106. maat	26. Duitse SS Gene	91. rondom (Eng)
42.: dier	107. deel van een	29. raal	92. telwoord (Eng)
44. watering	109. compote van	30. rond voorwerp	94. horizon
45. militair	vruchten	32. ontkenning (Eng)	97. Verenigde staten.
45. betalingsmiddel	111. zonder motor * 114.	34. duivenhok verlaagde	99. wonde
(Fr)	Voorzorg	37. toon spoedig	101. vrij.
48. het aanwezig zijn	115. jongensnaam	38.	105. woonschuit verleden
elders hetzelfde	116. rivier in Azië 118.	39. zwart agaatsteen	106. tijd van
(afk.)	kippenziekte	41. metaal	108. kammen
52. Koninklijk ver	120. mak	43. noodsein	110. gezellig soort gebak
blijfplaats	121. waterdoorlatend	46. Engelse drank	112. groet (mal)
54. namelijk	122. zetel	47. onder andere	113. Indonesisch geld
verkeerd	123. geneesheer (Mal).	49." (afk)	114. hondennaam
56. verwaand	1 OA n i tt rp 1/Qf* 1	50. muzieknoot	115. gevangnis
57-. groente	. LI I LI J CIVoCI	51.a ingenieur	-117. vul in le 3e 20c
58. soort verlichting	126. part	de dato	letter van het
60. tijdperk	128. groot (Mal)	53. boom	alfabet.
62. munt	129. karakter	53. plantje	119. ogenblik
64. Grieks eiland	131. oudste	57. houding	122. Slavisch
66. verhoogde toon	132. afbreken	59. vorderen	landvoogd
76. deel van de Bij bel	133. Japans gewaad	60. verdieping	123. bewijs
67.a rund	134. afgeleefd.	61. vrucht	125. ter oriëntatie
68. soort onderwijs	. Verticaal.	62. havenplaats in	(afk.)
70. paard.	1. plaats op Java	Japan	127. soort onderwijs
71. deel van het hoofd	2. vertegenwoor	63. Arabisch vorst	129. eerste en laatste
72. daarna	diger	65. bloem	letter van liet
		67. zie 53 verticaal	Griekse alfabet.
			130. muzieknoot.

*Na zwaar Patrouille lopen.....
Gaew een fles No. 11-sap kopen*

ZUURZAK

ANANAS

LOBI-LOBI

MOERBEIEN

SOERABAIASCHE
VRUCHTENSAPPEN
INDUSTRIE
WERFSTRAAT 4 - TELF. N. 158

Militairen op de buitenposten!
Bij een bezoek aan
SOERABAIA vergeet
U toch zeker niet

Het Hoenkwee Huis
TOENDJOENGAN 98 - TELF. Z. 4893
SOERABAIA

met de welbekende
ICE CREAM soorten
Fijne Chinese
gerechten en
KOFFIE MET SLAGROOM